

KAIE KÕRB

KAIE KÕRBI

LOOMINGULINE

ÕHTU

P. Tšaikovski — *Pas de deux*

— *Serenaad*

E. Lazarev — *Antonius ja Kleopatra*

Esietendus 1. mail 1988. a.

KAIE KÕRB on üks eredamaid tähti eesti balletis. Tema näol on teater saanud viimastel aastakümnetel säranud Helmi Puuri ja Tiiu Randviiru kunstile väärilise jätku.

Lõpetanud 1980. aastal Tiiu Randviiru klassis Tallinna Koreograafiakooli ja tantsinud õpilasetendustes juba Carmen ja Tuhkatriinu osi, debüteeris ta «Estonia» teatri solistina Odette-Otilie rollis «Luikede järves», kus näitas end suure emotsionaalsusega ja tugeva tehnikaga lüürilise kallakuga klassikalise tantsijana.

Tänaseks on lisandunud kümmekond rolli (nimiosa «Raimondas», Margarita «Meistris ja Margaritas», Quiteria «Don Quijote'is» jpt.), kuldmedal Üleliiduliselt (1984) ja pronksmedal V rahvusvaheliselt balletiartistide konkursilt Moskvas (1985), laienenud on rollide erinevuse skaala dramaatilisuse ja ekspressiivsuse ning klassikalisele stiilile ja tantsukeelele on lisandunud kaasaegne koreograafia.

1984. aastal omistati Kaie Kõrbile Eesti NSV teenelise kunstniku aunimetust.

I OSA

Pjotr Tšaikovski

PAS DE DEUX

*Koreograafia — GEORGES BALANCHINE
Lavastaja — Gruusia NSV teeneline kunstnik
MARINA ALEKSIDZE
(Tbilisi)*

*Muusikaline juht ja dirigent — VELLO PÄHN
Kunstnik — KUSTAV-AGU PÜÜMANN
Repetiitorid —*

*NSVL rahvakunstnik TIJU RANDVIIR
Eesti NSV teeneline kunstnik ELITA ERKINA
Kontsertmeister — ÜLLE REBANE
Orkestri kontsertmeister —
Eesti NSV teeneline kunstnik MATI UFFERT*

*Solistid —
Eesti NSV teeneline kunstnik
KAIE KÕRB
Eesti NSV teeneline kunstnik
VIKTOR FEDORTŠENKO*

*Orkestri solistid:
viul — Eesti NSV teeneline kunstnik
MATI UFFERT
JAAK TORK
klarnet — MATI LILLIMÄGI
VAHUR VURM*

Pjotr Tšaikovski

SERENAAD

Koreograafia — GEORGES BALANCHINE

Lavastaja —

Gruusia NSV teeneline kunstnik

MARINA ALEKSIDZE

Muusikaline juht ja dirigent — VELLO PÄHN

Kunstnik — KUSTAV-AGU PÜÜMANN

Repetiitor —

Eesti NSV teeneline kunstnik AIME LEIS

Kontsertmeistrid —

REET KIVARI, ELNA-IMBI KODRES,

ÜLLE REBANE

Orkestri kontsertmeister —

Eesti NSV teeneline kunstnik MATI UFFERT

Etenduse juht — PEETER KARELL

Serenaadi osad:

- 1. Pala sonatiinivormis*
- 2. Valss*
- 3. Vene teema*
- 4. Eleegia*

Solistid

I solist —

*Eesti NSV teeneline
kunstnik*

KAIE KÕRB

MEELIS PAKRI

II solist —

*Eesti NSV
teeneline kunstnik*

INGE ARRO

IRINA FOMINA

SAIMA KRANIG

TATJANA VORONINA

*Eesti NSV
teeneline kunstnik*

JURI JEKIMOV

IGOR VASSIN

III solist —

ANGELIKA AGEJEVA

TAMARA BUROVA

LARISSA SINTSOVA

IRINA FOMINA

Nelik —

ANGELIKA AGEJEVA

IRINA FOMINA

LILIANA GRODNIKOVA

TIINA KRIPSAAR

ANU RUUSMAA

INNA SÖRMUS

OLEG BARANOV
EDUARD BRETŠKO

MATI KALDA

TEET KASK

VLADIMIR KLEPININ

VLADIMIR KUZMIN

IGOR VASSIN

GENNADI ŽURBENKO

GEORGES BALANCHINE (õieti — Georgi Balantšivadze) sündis 1904. aastal Peterburis, kus sai nii balletialase kui ka muusikaalase (kompositsiooni erialal konservatooriumis) hariduse. Oli Petrogradis balletiartist, Djagilevi trupis ja Monte-Carlos ballettmeister, asutas trupi «Ballet 1933». 1933. aastast USA-s, kus asutas balletikooli (1934) ja selle baasil oma trupi «American Ballet», mis on tegutsenud erinevate nimede all tänaseni. Praegu — «New York City Ballet» (gastroleeris 1962 ja 1972 ka NSVL-s). Sellele trupile on loonud enamuse oma koreograafiast (ligi 150 balletti), millede muusikaks eelistas mitte balletiks kirjutatud teoseid (sümfooniaid, kontserte, süite jne.). G. Balanchine suri 1984. aastal USA-s. Ballett «Serenaad» on loodud 1934. aastal. Nagu suuremas osas Balanchine'i ballettides, nii puudub ka siin konkreetne süžee. Sisu annavad edasi muusikalis-koreograafilised kujundid. 1984. aastal andis Balanchine' õiguse kasutada tema koreograafiat Tbilisi teatrile, kus selle tõi lavale Georgi Aleksidze. Selle lavastusega tähistas Tbilisi teater Balanchine'i 80. sünniaastapäeva. Tbilisi lavastuse kandis nüüd üle «Estonia» teatrisse Marina Aleksidze. Tšaikovski «Serenaad keelpilliorkestrile» op. 48 C-duur on kirjutatud 1880. aastal, esiettekandes kõlas teos 1882. aastal. «Serenaad» on 4-osaline, oma ülesehituselt sarnane sümfooniale. Balletis on erinevusena originaalteosest vahetanud asukohad 3. ja 4. osa. Nii on finaali (Tema russo) saanud 3. osaks ja balleti lõpetab meeleolukas «Eleegia».

MARINA ALEKSIDZE — Tbilisi teatri juhtivamaid soliste — sai balletihariduse Tbilisi koreograafiakoolis, mille lõpetas 1967. aastal. Samast aastast alates tantsib Tbilisi Z. Paliášvili nim. RA Ooperi- ja Balletiteatris. Põhiolemuselt dramaatilise kallakuga klassikaline tantsija, loonud enam kui 40 lavakuju, millede hulgas on nii Odette-Otilie, Quiteria, Raimonda, Paquita kui ka Carmen ja gruusia rahvuslikke rolle jt. 1980. aastast Gruusia NSV teeneline kunstnik.

II OSA

Eduard Lazarev

ANTONIUS JA KLEOPATRA

Ballett I vaatuses

Libreto — W. Shakespeare'i samanimelise tragöödia motiividel

I. Tšernõšovi redaktsioonis

Koreograaf ja lavastaja — IGOR TŠERNÕŠOV

Muusikaline juht ja dirigent — VELLO PÄHN

Kunstnik — KUSTAV-AGU PÜÜMANN

Repetiitorid —

NSVL rahvakunstnik TIJU RANDVIIR

Eesti NSV teeneline kunstnik ELITA ERKINA

Kontsertmeistrid —

ELNA-IMBI KODRES, REET KIVARI,

ÜLLE REBANE

Orkestri kontsertmeister —

Eesti NSV teeneline kunstnik MATI UFFERT

Dekoratsioonid maalinud —

Eesti NSV teeneline kunstitegelane UNO KÄRBIS

Etenduse juht — PEETER KARELL

OSADES:

Kleopatra, Egiptuse kuninganna	— Eesti NSV teeneline kunstnik KAIE KÕRB	
Antonius	} Rooma triumvirid	— Eesti NSV teeneline kunstnik VIKTOR FEDORTŠENKO
Octavius Caesar		— MIHHAIL NETŠAJEV IGOR VASSIN
Lepidus		— OLEG BARANOV IGOR VASSIN
Octavia, Caesari õde	— Eesti NSV teeneline kunstnik INGE ARRO TATJANA VORONINA	
Kleopatra ori	— OLEG BARANOV ANDREI IZMESTJEV	

Rooma sõdurid, amatsoonid, almeed, Octaviuse saatjaskond — **RAT «ESTONIA» BALLETRUPP**

Tegevuse aeg — 41.—30. aastad e. m. a.

Lühike sisuseletus

Võiduka triumviri Antonius väed on jõudnud Egiptuse piirile. Saabub Kleopatra. Ta võidab vägeva triumviri oma iluga.

Antonius on Kleopatra jalge ees. Nende jaoks pole maailmas midagi peale nende armastuse.

Almeed, amatsoonid ja sõjamehed löbustavad Antonius ja Kleopatrat. Kirglikus puhangus ühinevad bakhanaaliga ka Antonius ja Kleopatra. Bakhantliku tantsu katkestab Caesari saadiku ilmumine. Antonius keeldub temaga rääkimast. Ilmub teine saadik. Caesar nõuab Antonius Rooma. Antonius on marus, kuid kuuletub. Ta jätab hüvasti Kleopatraga, kes saadab tema järel Rooma ühe orja.

Caesar ihkab saada kõikvõimsaks. Pärale jõuab Antonius, oma raevus valmis Caesarit hävitama. Lepidus püüab rahu jalule seada ja kolmikliitu taastada. Caesar teeb ettepaneku lepituse ja sõpruse märgiks sõlmida abielu oma õe Octavia ja Antonius vahel. Et mitte kaotada võimu ja sellega ka Kleopatrat, Antonius nõustub.

Kleopatra ootab sõnumeid Antoniusest. Roomast tagasi jõudnud ori teatab Antonius abiellumisest. Kleopatra on ahasuses.

Ilmub ori, kes teatab Antonius vägede kaotusest. Antonius on häbistatud.

Kleopatra, kes tahab panna proovile Antonius armastust, lavastab oma surma. Aeglaselt liigub leinarongkäik. Sisse tormab Antonius, ta on meeleheites. Kleopatra surmaga on katkenud viimne niit, mis seoks teda eluga.

Antonius annab orjale käsu, et see ta tapaks. Suutmata käsku täita, torkab ori läbi iseenda. Nüüd võtab Antonius oma tahtejõu kokku ja viskub mõõgale.

Kleopatra mäng on läinud liiga kaugele. Antonius sureb Kleopatra kätel. Alles nüüd mõistab Kleopatra oma armastuse tugevust. Ainult surm võib neid taas kokku viia.

EDUARD LAZAREV (s. 19. XII 1935, Sverdlovsk) sai muusikalise hariduse Moskva Konservatooriumis, mille lõpetas 1959. a. S. Bogatõrjovi kompositsiooniklassis. 1960. aastast töötab Kišinjovis. 1978. aastast Moldaavia NSV rahvakunstnik. Olulisim osa E. Lazarevi loomingust on lavateosed. Paljudes meie maa teatrites lavastati menukalt tema ooperid «Lutikas» (V. Majakovski järgi, 1963), «Draakon» (J. Švartsi järgi, 1974), «Revolutsioonist kutsutud» (1979). Mitte vähemtähtsad pole helilooja saavutused balletimuusikas. Esimene mahukas töö selles žanris valmis Lazarevil konservatooriumi lõpetamise aastal. See oli kaasajateemaline ballet «Kalju», mille lavastas 1959. a. Kuibõševi teatris N. Danilova. Aasta pärast nägi Kišinjovis rambivalgust ballet «Murtud mõök», loodud M. Eminescu poeemi «Viirastused» järgi, mille tegevus toimub Moldaavias kauges minevikus (G. Gelovani ja A. Kirtoki libreto). Helilooja vaieldamatuks õnnestumiseks sai Shakespeare 400. sünniaastapäevale pühendatud ballet «Antonius ja Kleopatra» (A. Pudalovi libreto, 1965; «Estonia» laval 1975), mille eest E. Lazarevile omistati 1966. a. Moldaavia NSV Riiklik preemia. Tema sulest on veel ilmunud balletid «Arabeskid» (ühevaatuseline, M. Lazareva ja A. Pudalovi libreto, 1970), «Idol» (1978, seni lavastamata), «Meister ja Margarita» (1984, «Estonia» laval 1985). Lazarev on loonud ka kantaate, Moldaavia-teemalisi orkestripalu, vokaaltsükleid, laule, filmimuusikat.

IGOR TŠERNÕŠOV (s. 1937) sai balletihariduse Leningradi Koreograafia koolis, mille lõpetas 1956. aastal. Samast aastast sai temast Kirovi-teatri solist. 1968. aastal lavastas ja lõi koreograafia E. Lazarevi balletile «Antonius ja Kleopatra» Leningradi Väikeses teatris. 1970—1975 oli Odessa teatri peaballettmeister, 1975. aastast töötab Kuibõševi teatris, kus tema lavastuste hulka kuuluvad «Luikede järv», «Angara», «Antonius ja Kleopatra» jt. RAT «Estonias» on toonud lavale 1972. aastal Albinoni «Adagio» (Tiit Härmi õhtu), 1975. a. — «Antonius ja Kleopatra» (3-vaatuseline variant), 1976. a. — Raveli «Bolero», 1979. a. — «Stepan Razini hukkamise» ja 1981. a. — Berlioz «Romeo ja Julia» (Tiit Härmi õhtu).

Ajaloolised isikud balletis

Egiptuse kuninganna KLEOPATRA (õieti — Kleopatra VII Suur) elas aastatel 69—30 enne meie aega. Kleopatra oli luksust taotlev võimuhne valitseja, alates 41.-st aastast toetas teda talle pimesi ustav Antonius. Octaviuse ja Antonius vahelises poliitilises võitluses toetas ta Antonius, kellega abiellus 36. aastal ja kes nimetas Kleopatra 34. aastal Idamaade Suurkuningannaks. Poliitilisel auahnusel ja inimlikul kirel olid saatuslikud tagajärjed. Pärast Antonius vägede kaotust Aktioni lahingus ja Antonius enesetappu, veendudes, et Egiptuse troon on talle ja ta lastele kadunud, ja, et mitte lasta end viia Rooma, võttis Kleopatra endalt elu.

ANTONIUS MARCUS (82—30 e. m. a.) oli Rooma riigimees ja väejuht. Antonius pooldas Caesarit ja kaitses rahvatribuunina tema huve. Pärast seda, kui 44. aastal Caesar tapeti, sõlmis Octaviuse ja Lepidusega 43. a. II triumviraadi, et võidelda Caesari tapjate ja vabariiklastest senaatorite vastu. Kuigi Antonius oli abielus Octaviuse õe Octaviaga, abiellus ta 36. aastal Egiptuse kuninganna Kleopatra, kelle vara ja võimu abil tahtis vastukaaluks Octaviusele taastada Aleksandria riiki. Nende sündmustega seoses tekkis Antonius ja Octaviuse vahel tüli, mis lõppes sõjaga. Pealetungil Egiptusele võitis Octavius Antonius väed Aktioni merelahingus 31. aastal. Kui Octavius oli jõudnud Aleksandriasse, võttis Antonius endalt elu.

OCTAVIUS CAESAR (63 e. m. a. — 14 m. a. j.) — hilisem Rooma keiser Augustus. Saavutanud võidu Mutina all, sõlmis ta Antonius ja Lepidusega triumviraadi. Nad kõrvaldasid oma poliitilised vastased (sealhulgas ka Cicero) ja võitsid Caesari mõrvarid Brutuse ja Cassiuse. Riigi jagamisel kõrvaldasid Octavius ja Antonius Lepiduse võimult, nende endi vahel aga tekkis tüli, mis viis sõja kuulutamisele Egiptusele. Võit Aktioni merelahingus andis Octaviusele piiramatu võimu. Vormiliselt püsis vabariik, ent Octavius/Augustus valitses tegelikult nagu keiser. Augustuse valitsemisaega iseloomustavad kunsti ja teaduse õitseng ning riigipiiride kindlustamine. Augustust austati kui rahukeisrit. Ta suri Nolas, tema surmakuud nimetatakse nüüdki augustiks.

MARCUS AEMILIUS LEPIDUS (89—13 e. m. a.) — Rooma riigimees ja väejuht — pärines kuulsast patriitsisugukonnast, keda arvati põlvnevat legendaarsest kuningast Numast. Oli Julius Caesari kaasvõitleja, II triumviraadi kolmas liige. Octavius ja Antonius kõrvaldasid ta võimult ja määrasid ülempreestriks Roomas.

OCTAVIA (umbes 61—11 e. m. a.) — Octavius Caesari noorem õde. Poliitilistel kaalulustel sõlmitud abielu Antoniusega kestis 40.—36. aastani e. m. a.